

KODEKS ETIKE DELOVNIH TERAPEVTOV SLOVENIJE

Osnovno poslanstvo delovne terapije je ohranjanje in izboljševanje kvalitete telesnega in duševnega zdravja uporabnikov* , ob upoštevanju etičnih zakonitosti, ki so tesno povezane s humanim ravnanjem in moralno odgovornostjo.

I. SPLOŠNA NAČELA

1. Namen Kodeksa etike delovnih terapevtov Slovenije (v nadaljevanju Kodeks) je zagotoviti smernice, ki se nanašajo na proces delovne terapije na vseh strokovnih področjih. Kodeks je javna listina vrednot in načel, ki se uporabljajo v delovni terapiji.

2. Kodeks obvezuje vse osebe, ki se poklicno vključujejo v proces delovne terapije in v izobraževanje delovnih terapevtov v Sloveniji.

3. Izobraževalna ustanova mora pri vključevanju študentov v strokovni praktikum in klinične vaje v procesu izobraževanja, upoštevati načela Kodeksa.

4. Delovni terapevt mora biti seznanjen s svojimi dolžnostmi, odgovornostjo, poklicnim in etičnim vedenjem. Kodeks mora biti usklajen z zakonskimi določili in predpisi zdravstvenega prava Republike Slovenije in prepoveduje vsakršno kršitev navedenih pravil.

5. Sestava in obnavljanje Kodeksa je naloga skupine za oblikovanje kodeksa, ki jo imenujejo združenja delovnih terapevtov Slovenije (Zbornica delovnih terapevtov Slovenije, Društvo delovnih terapevtov Slovenije).

II. INTEGRITETA UPORABNIKA

1. Uporabnik sam odloča o svoji duševni in telesni integriteti, zato mu mora delovni terapevt zagotoviti dovolj podatkov, da se lahko odloči o sodelovanju v terapevtski obravnavi. Delovni terapevt mora spoštovati uporabnikovo odločitev tudi v primeru, da se razlikuje od strokovnega mnenja in jo mora dokumentirati.

1.1. Izjeme so uporabniki, ki začasno ali stalno niso opravilno sposobni (na prisilnem, obveznem zdravljenju, osebe z motnjami v duševnem razvoju itd.).

2. Delovni terapevt mora enako obravnavati vse uporabnike, ne glede na narodnost, vero, politično pripadnost, socialni položaj, starost in spolno naravnost.

3. Delovni terapevt mora spoštovati uporabnikove osebne pravice, ki so splošne (dostopnost zdravstvenih storitev) in individualne (temeljne človeške pravice). To so pravice, ki gredo človeku kot takemu in varujejo njegovo osebnost.

4. Delovni terapevt mora uporabniku zagotoviti varnost, da mu ne povzroči škode, ki je lahko premoženjska, telesna ali duševna.

5. Kodeks prepoveduje razkrivanje podatkov, ki se nanašajo na uporabnika. Odkritje uporabnikovih podatkov je dovoljeno le s soglasjem uporabnika, ali s sodnim nalogom.

6. Uporabnikova zdravstvena dokumentacija mora biti skrbno dokumentirana, varno spravljena in dostopna le tistim, ki imajo zakonito pravico do vpogleda.

III. OSEBNA IN POKLICNA INTEGRITETA

Osebna integriteta

1. Od delovnega terapevta se pričakuje najvišja stopnja osebne integritete. Ne sme biti

vpleten v nezakonite dejavnosti.

Osebni odnos z uporabnikom

2. Delovni terapevt v svojem odnosu ne sme izrabljati uporabnika v spolnem, fizičnem, čustvenem, socialnem pomenu ali kakorkoli drugače. Za neetičen se smatra vsak odnos, ki kakorkoli vpliva na objektivnost in nepristranskost v delu z uporabnikom.

Poklicno vedenje

3. Delovni terapevt mora voditi strokovno primerno naravnani odnos do bolnika.

3.1. Da pridobi uporabnika, se mora delovni terapevt med vodenjem strokovnega dela vesti strokovno in okolju primerno.

3.2. Zunanji videz (osebni videz, obleka, nakit, obutev) delovnega terapevta mora biti primeren okolju in v skladu z Zakonom o varstvu pri delu.

Zloraba drog

4. Delovni terapevt ne sme biti pod vplivom toksičnih snovi, ki bi lahko vplivale na izvrševanje dela.

4.1. V primeru sovpadanja dela in zlorabe narkotikov, alkohola in drugih snovi, se zoper delovnega terapevta sproži disciplinski postopek pri pristojnem telesu.

4.2. Delovni terapevt po zaužitju alkohola ali drugih toksičnih snovi, ne sme opravljati strokovnega dela.

4.3. Delovni terapevt ne sme drugih ljudi vzpodbujati k uporabi toksičnih snovi.

Osebna korist

5. Delovni terapevt od uporabnika in drugih ne sme sprejemati daril z namenom pridobitve prednosti v obravnavi.

Trženje, oglaševanje

6. Trženje in oglaševanje dejavnosti delovni terapije mora biti strokovno utemeljeno in v skladu z načeli tega Kodeksa.

Nadzor

7. Nad strokovnim delom delovnega terapevta z uporabnikom se vrši nadzor, ki je lahko notranji ali zunanji (Društvo delovnih terapevtov Slovenije, Zbornica delovnih terapevtov Slovenije).

7.1. Delovni terapevt, ki je pričena ali ima dokaz o nestrokovnem delu z uporabnikom in neustreznem vedenju delovnega terapevta mora o tem obvesti svojega nadrejenega, po presoji pa tudi pristojno zunanje telo (Društvo delovnih terapevtov Slovenije, Zbornica delovnih terapevtov Slovenije).

Obveščanje, predstavljanje delovne terapije

8. Delovni terapevt mora natančno in pravilno predstavljati svoj poklic, izobrazbo, izkušnje, usposabljanje, pristojnosti in podatke o dejavnosti v kateri deluje.

IV. PRISTOJNOSTI IN MERILA POKLICA

Klinična pristojnost

1. Delovni terapevt mora dosegati in stalno vzdrževati visoka merila poklicne pristojnosti.

1.2. Vsak delovni terapevt z ustrežno izobrazbo in opravljenim strokovnim izpitom mora biti državno registriran.

1.3. Delovni terapevt se je dolžen podrejati merilom, pravilom in postopkom ter drugim zahtevam, ki jih postavljajo Društvo delovnih terapevtov Slovenije, Zbornica delovnih terapevtov Slovenije ali druga pristojna strokovna združenja delovnih terapevtov v Sloveniji.

1.4. Delovni terapevt mora program delovne terapije izvajati in voditi v skladu z veljavnimi državnimi zakoni ter predpisi.

1.5. Delovni terapevt mora zagotavljati le tiste storitve in uporabljati le tiste terapevtske tehnike, za katere se je usposobil z izobraževanjem in/ ali izkušnjami in ki so v okviru pristojnosti poklica.

1.6. Vsak delovni terapevt, ki je naprošen ali pozvan k nadomeščanju odsotnega sodelavca mora prepoznati in odkloniti ukrepanje na področjih dela, za katere ve ali oceni, da so izven dosega njegovih kliničnih pristojnosti. Teh ukrepov ne sme izvajati brez primerne nadzora in usposabljanja.

1.7. Delovni terapevt, ki išče delo na novih področjih ali na področjih, na katerih nima nedavnih izkušenj, se je na to delo dolžen pripraviti tako s samostojnim učenjem kot z drugim usposabljanjem ter nadzorom.

Pooblaščenje

2. Registriran delovni terapevt, ki za izvajanje obravnave in drugih postopkov pooblasti druge osebe, mora zagotoviti, da so te osebe to zmožne izvesti. Druge osebe so lahko delovni terapevti - začelniki, pripravniki, študenti, pomošni delavci ali prostovoljci. V teh okoliščinah delovni terapevt ohrani izključno odgovornost za uporabnika.

2.1. Delovni terapevti morajo zagotoviti nadzor, ki je primeren ravni pristojnosti posameznikov za katere so odgovorni.

2.2. Za to, če je delo opravljeno malomarno, ni odgovorna druga oseba, ki je bila za izvedbo pooblaščenca. Za malomarno pooblastilo in nadzor je osebno odgovoren delovni terapevt. Za škodo, ki jo povzročijo oseba, pooblaščenca za izvedbo aktivnosti, delovni terapevt ni odgovoren le v primeru, če sta pooblastilo in nadzor ustrezna.

Sodelovanje

3. Delovni terapevt mora spoštovati potrebe, običaje, posebne pristojnosti in odgovornosti drugih poklicev, ustanov, zakonitih in prostovoljnih služb, ki predstavljajo njegovo okolje.

3.1. Delovni terapevt mora prepoznati svojo ključno vlogo in temeljne veščine v okviru multidisciplinarnih timov na tak način, da ne prevzema dela, ki je izven obsega prakse in pristojnosti delovne terapije.

3.2. Razen v primerih pridobivanja -drugega mnenja- , je v uporabnikovem interesu, da je za njegovo oceno in obravnavo odgovoren le en delovni terapevt.

Program zagotavljanja kakovosti

4. Program zagotavljanja kakovosti strokovnega dela mora delovnemu terapevtu predstavljati sistematičen način za vrednotenje kakovosti programa delovne terapije in za vzpodbujanje napredka.

Stalen strokoven napredek

5. Delovni terapevt je osebno odgovoren za vzdrževanje in razvoj svoje osebne in strokovne pristojnosti, v interesu visoko kvalitetne oskrbe uporabnikov pa morajo njegovi postopki temeljiti na točnih in veljavnih podatkih.

Izobraževanje na področju delovne terapije

6. Vsak delovni terapevt ima poklicno dolžnost do sodelovanja pri izobraževanju študentov delovne terapije, posebno na področju praktičnega izobraževanja.

6.1. Izvajalec izobraževanja delovnih terapevtov mora zagotoviti izpolnjevanje minimalnih izobraževalnih meril nacionalnih in mednarodnih združenj delovnih terapevtov.

6.2. Izvajalec izobraževanja delovnih terapevtov mora zagotoviti, da študenti dosežejo zadovoljivo raven strokovne pristojnosti.

6.3. Pri izobraževanju delovnih terapevtov je potrebno upoštevati in uveljavljati Kodeks etike in merila prakse delovnih terapevtov Slovenije.

Raziskave in razvoj

7. Delovni terapevt mora vzpodbujati razumevanje in raziskovanje delovne terapije

7.1. Delovni terapevt je odgovoren za prispevanje k nenehnemu razvoju stroke s kritičnim vrednotenjem, nadzorom in raziskovanjem. Vse raziskave morajo vključevati tudi etične vidike.

7.2. Delovni terapevt je dolžen zagotoviti, da kjerkoli je to mogoče, njegova strokovna praksa temelji na uveljavljenih ugotovitvah raziskav.

Viri

- Stojin T., Uvod v zdravstveno pravo. časopisni zavod, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1998

- Dovjak-Plešej M., Dolžnosti T., Pravice in dolžnosti pacientov. Mednarodni inštitut za potrošniške raziskave, Ljubljana, 1998

- Code of Ethics and Professional Conduct for Occupational Therapists: British Journal of Occupational Therapy. January 1997. 60 (1).

- Code of Ethics & Standard of Practice, COTEC (Committee of Occupational Therapists for the European Communities, September 1996.

- Standards of Practice for Occupational Therapy, American Journal of Occupational Therapy. November/December 1998, 52 (10)

- Occupational Therapy Code of Ethics, American Association of Occupational Therapists, Occupational Therapy Homepage - AOTA Ethics
- Splošna deklaracija o človekovih pravicah, človekove pravice in invalidi, Zveza delovnih invalidov Slovenije in Inštitut RS za rehabilitacijo, 1998
- Zakon o zdravstveni dejavnosti
- Zakon o delovnih razmerjih
- Zakon o varstvu pri delu [SEO by Artio](#)